

עפ 4519/24 - מדינת ישראל נ' רמדאן כרים בוקאעי

פלילי - חוק העונשין - עבירות נשק

פלילי - שיקולי ענישה

בית המשפט העליון

ע"פ 4519/24

לפני:
כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופט אלכס שטיין

המערערת:
נגד
מדינת ישראל

המשיב:
רמדאן כרים בוקאעי
ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי
בחיפה ב-ת"פ 7089-08-23 מיום 17.4.2024
שניתן על-ידי השופט א' טובי
כ"ג בניסן התשפ"ה (21.4.2025)
תאריך ישיבה:
בשם המערערת:
בשם המשיב:
עו"ד מחמוד נעאמנה

פסק-דין השופט יוסף אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' טובי) ב-ת"פ 7089-08-23 מיום 17.4.2024, בגדרו נגזר על המשיב עונש של 36 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית. זאת, בגין הרשעתו במספר עבירות, ובמרכזן עבירות נשק.

לטענת המערערת, העונש שנגזר על המשיב אינו משקף כראוי את חומרת מעשיו בנסיבות ביצועם -

ובכך מקל עמו יתר על המידה.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. כמפורט בכתב האישום המתוקן, המשיב ואדם אחר הגיעו ביום 13.7.2023 סמוך לבניין מגורים שבו מתגוררים האחים שאדי וחוסין חג'אזי (להלן: בית האחים), לאחר אירוע ירי שהתבצע לעבר בית המשיב - תוך שהשניים מצוידים באקדח חצי אוטומטי מסוג FN, במחסנית ותחמושת תואמת; באקדח חצי אוטומטי מסוג BUL, ובמחסנית ותחמושת תואמת (להלן בהתאמה: אקדח ה-FN ו-אקדח ה-BUL). בהגיעם סמוך לבית האחים, המשיב ירה באמצעות האקדחים מספר רב של כדורים.

בהמשך לכך, הגיעו למקום הירי שני שוטרים. במהלך סריקה שביצעו, הבחין המשיב בשוטרים והחל לברוח מהם כאשר הוא מחזיק בידו באקדחה-FN. המשיב התעלם מקריאות השוטרים, והמשיך לברוח מפניהם, בעודו מטפס מעל גדר השייכת לחצר בית מגורים קרוב. בהמשך, המשיב נעצר על ידי השוטרים בחצר בית המגורים. בחיפוש שנערך בחצר, אותר אקדחה-FN כשבתוכו מחסנית ריקה; ובחיפוש שנערך על גופו של המשיב אותר אקדחה-BUL, כשבקנהו כדור אחד ובתוכו מחסנית ריקה.

בגין האמור, יוחסו למשיב עבירות בנשק (נשיאה והובלה) לפי סעיף 144(ב) רישא וסיפה לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק); עבירת ירי מנשק חם לפי סעיף 340א(א) לחוק; ועבירת הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק.

עיקרי גזר הדין

3. המשיב הורשע בעבירות שיוחסו לו על פי הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בהתאם להסדר טיעון אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש.

בית המשפט המחוזי בגזר דינו עמד על הערכים המוגנים שנפגעים מביצוע עבירות נשק, ובכלל זה קדושת החיים, ביטחון ושלמות גופו של האדם. כמו כן, עמד על מדיניות הענישה בעבירות נשק, תוך שהתייחס למגמת החמרת הענישה בעבירות אלה - כפי שזו באה לידי ביטוי בתיקון 140 לחוק העונשין ובפסיקת בית משפט זה. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, בית המשפט המחוזי עמד על ההתארגנות שקדמה לירי שביצע המשיב, ועל כך שאין בירי המוקדם לעבר ביתו כדי להפחית מחומרת מעשיו. לצד זאת צוין, כי עבירת הירי שבה המשיב הורשע "אינה במדרג חומרה גבוה ביחס לעבירות הירי". לנוכח כל האמור, נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב יהא בין 28 ל-50 חודשי מאסר בפועל.

4. בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי התייחס להודאת המשיב ולנטילת האחריות על מעשיו כשיקולים מקלים. מנגד, נשקל לחומרה עברו הפלילי של המשיב, הכולל הרשעות בעבירות ירי מנשק חם באזור מגורים ובעבירות שוד בנסיבות מחמירות, בגין נגזר עליו בעבר עונש של 36 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית. עוד צוין כי המשיב ביצע את העבירות מושא ערעור זה בעודו אסיר ברישיון, שתלוי ועומד נגדו מאסר מותנה של 12 חודשים.

בהתאם לכך, ולנוכח חזרתה של המערערת מבקשתה להפעלת עונש המאסר המותנה, בית המשפט המחוזי גזר על המשיב עונש של 36 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר מותנה, לבל יעבור עבירת אלימות או נשק מסוג פשע, למשך 3 שנים; ו-6 חודשי מאסר מותנה, לבל יעבור עבירת אלימות או נשק מסוג עוון, למשך 3 שנים.

תמצית טענות הצדדים בערעור

5. לטענת המערערת, העונש שנגזר על המשיב מקל עמו יתר על המידה. נטען, כי מתחם העונש ההולם שנקבע בעניינו אינו משקף את מידת הפגיעה בערכים המוגנים בעבירות נשק, נסיבות ביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנהוגה. בהקשר זה טענה המערערת, בין היתר, כי מתחם העונש שנקבע תואם עבירה אחת של נשיאת אקדח; ואילו, המשיב הורשע בעבירות נשיאה והובלה של שני אקדחים וכן בעבירת ירי מנשק חם. עוד נטען כי ניתן משקל רב לאי-התממשות פוטנציאל הנזק ממעשי הירי; וכי לא ניתן משקל מספק לעובדה שהירי בוצע באזור מגורים.

עוד טוענת המערערת, כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר מיקם את עונשו של המשיב בסמוך לשליש התחתון של מתחם העונש ההולם. זאת, בין השאר, מאחר שבעבירות שבהן הורשע המשיב יש ליתן את הבכורה לשיקולי הרתעה. עוד נטען, כי המשיב ביצע את העבירות בהיותו אסיר ברישיון אשר ריצה עונש מאסר בפועל בגין מעשים דומים, כשמעל ראשו תלוי ועומד מאסר מותנה; ולכן, קיים צורך בהרחקתו מהחברה לתקופה משמעותית. באשר לחזרתה מהפעלת המאסר המותנה בעניינו של המשיב, נטען כי נעשה כך "לפנים משורת הדין", וכי אין בעובדה זו כדי להפחית מחומרת מעשיו.

6. מנגד, לטענת המשיב לא נפל פגם בגזר הדין. בתוך כך, הודגש כי אין להתעלם מהעובדה שבוצע ירי לבית הוריו עובר למעשיו; כי כתב האישום המתוקן אינו מפרט את כיוון הירי שביצע; וכי לא נגרם נזק מהירי. המשיב מוסיף ומצביע על כך שחלופת העבירה שבה הורשע, שמנויה בסעיף 340א(א) לחוק, היא חלופה מקלה יחסית.

באשר למיקום העונש בגדרי המתחם שנקבע, נטען כי בצדק ניתן משקל להודאתו, שניתנה בשלב מוקדם של ההליך הפלילי, ושהיה בה כדי לחסוך זמן שיפוטי יקר וללמד על הפנמת הפסול במעשיו. כן

נטען, כי יש להתייחס לגילו הצעיר ולמוטיבציה שהוא מגלה ביחס להשתלבות בהליכי שיקום וטיפול רלוונטיים.

דין והכרעה

7. הלכה היא כי אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת או כאשר נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 2880/23 מדינת ישראל נ' עיסא, פסקה 10 (25.4.2023)). כפי שיפורט להלן, העונש שנגזר על המשיב מקל עמו יתר על המידה, באופן המצדיק את התערבותו.

8. בית משפט זה חזר לא פעם על החומרה הרבה שבעבירות הנשק, בהיותן "מכת מדינה" שבכוחה לסכן את שלום הציבור (ע"פ 5393/23 כבהא נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (25.7.2024)). זאת, בשל אפשרותן להוות קרקע פורייה לביצוע עבירות אחרות העלולות להביא לכדי פגיעות בגוף ובנפש (ע"פ 587/22 אבו נאעסה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (22.5.2022)). חשש זה מתממש לא אחת בימים אלה, במיוחד במגזר הערבי, ולכך משמעותיות חמורות המתבטאות לעיתים בפגיעה בחיי אדם. לנוכח מציאות זו, שבתי ועמדתי על החשיבות הרבה שבנקיטת מדיניות ענישה מחמירה ומשמעותית - הנדרשת להגנת הערכים הנפגעים מעבירות הנשק על סוגן, ולמיגור תופעה עגומה זו (ע"פ 78/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (26.7.2022)).

9. הצורך בהרתעת עברייני נשק ובהחמרת הענישה בעבירות אלו, נלמד אף מתיקון 140 לחוק המבטא את השקפתו הערכית של המחוקק ביחס לעבירות נשק (חוק העונשין (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח 2938). בתיקון זה, המחוקק עיגן באופן סטטוטורי את הצורך הממשי בהרתעת עברייני הנשק, תוך שקבע כי בעבירות אלה יחול "עונש מזערי" אשר לא יפחת מרבע העונש המרבי הקבוע לעבירה, אלא מטעמים מיוחדים (סעיף 144(ז) לחוק; לגבי משמעותם הנורמטיבית של הסדרי החמרת ענישה ספציפיים עמדתי ב-ע"פ 3084/24 אבו ג'ודה נ' מדינת ישראל, פסקה 32 (2.3.2025)).

10. בענייננו, המשיב ביצע עבירות נשיאת והובלת נשק, וזאת תוך שהצטייד בשני אקדחים שונים. מובן, כי הגם שבנשיאתם והובלתם בלבד מצוי סיכון משמעותי המצדיק כשלעצמו נקיטה בענישה מחמירה - משהמשיב ביצע גם עבירת ירי מנשק חם, עוצמת הסיכון המגולמת במעשיו גדלה במידה ניכרת.

הדברים מקבלים משנה תוקף, בשים לב לכך שהמשיב ירה מספר רב של כדורים, וזאת לא במקום שומם מאדם, כי אם באזור מגורים. בכך, יצר סיכון ניכר לחיי השהים בסביבת הירי, באופן המגלם זלזול בוטה בחוק ובחיי אדם (בעובדה שהמשיב הורשע בחלופה המנויה בסעיף 340א(א) לחוק אין כדי

לשנות לעניין זה - ראו: ע"פ 6753/23 נזאר נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (1.4.2024).

המשיב אף הגדיל לעשות ובהימלטו משוטרי משטרת ישראל טיפס מעל לגדר חצר בית מגורים, בעודו נושא אקדח בידו - אקדח שלאחר מכן נמצא בחצר בית המגורים. אף בניסיון המשיב להימלט גולם סיכון מוגבר, משהאקדח המדובר נמצא זרוק בחצר בית.

בראי כל זאת, מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט המחוזי בעניינו של המשיב, אינו הולם את חומרת מעשיו ואת פוטנציאל הנזק הקטלני הנובע מהם. ויודגש בהקשר זה כי המחוקק קבע מפורשות שיש להביא בחשבון גם נזק פוטנציאלי בשלב קביעת מתחם העונש ההולם (סעיף 40ט(א)(3) לחוק).

לעניין זה יודגש כי יש לדחות את טענת המשיב לפיה יש לזקוף לזכותו את העובדה שמעשיו בוצעו כתגובה לאירוע הירי לעבר ביתו. ברי כי אין בקיומו של אירוע מעין זה כדי לאפשר למשיב ליטול את החוק לידי ולבצע מעשים חמורים מעין אלה (והשוו לאמור בפסק דיני ב-ע"פ 4454/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (30.7.2020)).

11. אף מיקום עונשו של המשיב בגדרי מתחם הענישה מקל עמו עד מאוד. אמנם, הודאתו חסכה זמן שיפוטי והיה בה כדי לבטא במידת מה את הפנמת הפסול במעשיו, ובצדק היא עמדה לו כנסיבה מקלה. עם זאת, אין בכוחה של נסיבה זו כדי להצדיק את מיקום עונשו בסמוך לחלקו התחתון של מתחם הענישה, בראי הנסיבות לחומרה שקיימות בעניינו (ראו והשוו: ע"פ 3244/22 מדינת ישראל נ' ערן, פסקה 17 (20.9.2022)).

לחובתו של המשיב עבר פלילי מכביד, הכולל הרשעה בעבירת שוד בנסיבות מחמירות ובעבירת ירי מנשק חם באזור בית מגורים - אשר בגין נגזר עליו עונש של 36 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית. בכך יש כדי ללמד באופן ברור כי המשיב נטוע בעולם העברייני, וכי לא היה במענה העונשי הקודם בעניינו כדי להרתיעו מביצוע פעולות עברייניות נוספות - ובכלל זה, ביצוע עבירות נשק בשנית.

יתרה מכך, את העבירות מושא ההליך דנן המשיב ביצע בעודו אסיר ברישיון, ולאחר שבהליך קודם נגזר עליו עונש מאסר מותנה. מבלי להידרש לנסיבות שהובילו לאי-הפעלתו בהליך דנן, אנו רואים כי ענישה קודמת שהושתה על המשיב לא הספיקה על מנת למנוע ממנו מלשוב לסורו.

12. גם בטענות המשיב הנסמכות על טעמי שיקום אין כדי לסייע לו. ביחס לכך, אדגיש את דבריו של חברי השופט א' שטיין, שנאמרו בדיוק בהקשר של עבירות נשק:

"בטיפולנו בעבירות מסוג זה ובמבצעה, להרתעת היחיד והרבים ולהרחקת עברייני הנשק מהחברה על ידי השמתם בין כותלי הכלא לתקופות ממושכות יש מעמד בכורה [...] יעדים עונשיים אלו מוחקים מניה וביה את בקשת העבריין לשיקום שמחוץ לכלא [...] בימים קשים אלה, השיקום שבראש מעיינו הוא שיקום המרחב הציבורי המדמם כתוצאה מעבירות נשק בלתי פוסקות והשימוש העברייני בנשק חם" (ע"פ 4077/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (28.7.2022); ההדגשה הוספה - י' א').

בשקלול האמור, שגה בית המשפט המחוזי כשבחר למקם את עונשו של המשיב בסמוך לתחתית מתחם העונש.

13. סיכומי של דבר: עבירות הנשק שבהן הורשע המשיב, בנסיבות ביצוען - חמורות למדי. לא כל שכן, שעה שאלה נעברו בעודו אסיר ברישיון, אשר ריצה עונש מאסר בפועל בגין עבירת נשק דומה. בהתייחס לנסיבות אלה, כמו גם למגמת החמרת הענישה בעבירות הנשק, עולה כי מתחם העונש ההולם שבית המשפט המחוזי קבע בעניינו, כמו גם העונש שגזר בגדרי מתחם זה - מקלים יתר על המידה.

על כן, ובשים לב לכך שערכאת הערעור אינה נוהגת למצות את הדין, אציע לחברתי ולחברי לקבל את הערעור ולהחמיר את עונשו של המשיב - כך שיעמוד על 60 חודשי מאסר בפועל, חלף 36 חודשי המאסר שנגזרו; תוך שאת יתר רכיבי גזר הדין נותיר על כנם.

יוסף אלרון
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

השופט אלכס שטיין:

אני מסכים.

אלכס שטיין
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט יוסף אלרון.

ניתן היום, י' אייר תשפ"ה (08 מאי 2025).

אלכס שטיין
שופט

יעל וילנר
שופטת

יוסף אלרון
שופט